

**Verslag Frysk Lânboukundich Wurkferbân van de Fryske Akademy
d.d. 7 novimber 2014**

Verzorgd door De heer D. Tamminga uit Garijp met als Titel:

TRENDS IN DE SAMENLEVING

Met de term 'trend', eigenlijk afkomstig uit de statistiek, duidt men de ontwikkeling aan die zich manifesteert over de wat 'langere termijn'; dat wil zeggen over meerdere jaren en wellicht decennia. Een ander aspect om te weten bij het gebruik van trends in de statistiek is dat het berekende waarden dus inschattende waarden betreffen om 'voorspellingen' op te kunnen baseren.

In zijn beschouwing relateert de heer Tamminga de door hem gesignaleerde 'Trends in de Samenleving' in het bijzonder aan ontwikkelingen in de landbouw. Of zoals hij het formuleerde, 'waar raken deze trends het platteland en de landbouw'.

De inleider schetste de volgende samenlevingsverschuiving die zich volgens hem mogelijk zal manifesteren:

Zoals het was

Tot voor enige decennia was het bij de meeste van ons duidelijk wie je was en wat je plaats was in de samenleving. Je woonde en werkte bijvoorbeeld in Ternaard in de gemeente Dongeradeel. Dongeradeel ligt in Fryslân en Fryslân ligt in Nederland. De politiek gaf sturing aan dit systeem, via dorpsraad of plaatselijk belang, achtereenvolgens naar boven toe via gemeenteraad, via provinciale staten en uiteindelijk via Tweede en Eerste Kamer. Door democratisch besluitvorming kwam wetgeving en het daarmee verbonden beleid in de samenleving tot stand dat vervolgens werd aangestuurd door de regering.

Opkomst en effecten van snelle communicatiemiddelen

De opkomst van snelle communicatiemiddelen, zoals eerst computers, laptops en later mobiele telefoons, smartphones, I-pads, enzovoorts, vormde de basis voor het ontstaan van een nieuwe samenleving. De drijfveer is communicatie. In deze samenleving communiceert iedereen met iedereen (sociale media). Met behulp van deze sociale media zoals Facebook, Twitter, Linkin. verkrijgt iedereen of heeft iedereen een mening over alles die men vervolgens zonder schroom direct in 'RealTime' naar buiten brengt.

Invloed ervan op de landbouw

Ook voor de landbouw heeft dit gevolgen. Veel mensen uitten in toenemende mate hun mening, soms bizarre, over de landbouw. Maar dit heeft terdege effect. Zo verkreeg het dier plotseling een nieuwe positie in de mensenwereld. Er kwamen acties tegen vlees in supermarkten, ontstonden op verschillende plaatsen dierenopvang met zelfs dierenambulances, men tolereerde opeens overlast van ganzen, enz. In sommige gevallen was zelfs de politiek hier ontvankelijk voor. Een bijkomend effect daarnaast is dat het platteland verburgend. Men wenste ondermeer koeien in de wei te zien, kregen veel lege boerderijen een stedelijke georiënteerd herbestemming en ontstonden recreatieve plattelandsprojecten.

Binnen de landbouw wordt thans, onder invloed van deze maatschappelijke visie, uitvoerig gediscussieerd over duurzaamheid (kringloopwijzer) en geen "grenzeloze" groei met fosfaatplafond per hectare. Ook is er groot maatschappelijk draagvlak voor open landbouwdagen of weidemelktoeslag.

Transitie in samenleving

Onder invloed van de ontwikkeling van snelle communicatiemiddelen, maar ook door de steeds dieper ingrijpende automatisering (ICT), verandert de samenleving snel. Dit heeft op zijn beurt tot gevolg dat ook de structuur van de bedrijvigheid wijzigt in rap tempo. Vooral de in toenemende mate groeiende zogenaamde Online diensten hebben grote impact op de bedrijvigheid. Het effect is immens. Zo kan onder andere de overheid met minder mensen toe, kunnen banken door hun online diensten kantoren afstoten en sluiten veel winkels.

De snel veranderende bedrijvigheid verleidde **de inleider** tot de volgende stelling,

Vroeger kon je sneller leren dan dat de samenleving veranderde, nu verandert de samenleving sneller dan dat je kunt leren. Je moet dus leren voor een beroep dat nog niet bestaat.

Groeiende onzekerheden door nastreven korte termijn doelen van de politiek

Het gevolg van genoemde snelle veranderingen, door de snelle communicatiemiddelen met al haar mogelijkheden en het effect daarvan op de bedrijvigheid, is dat de samenleving te kampen krijgt met onzekerheden. Het huidige politiek systeem, met haar vier-jaarlijkse periodiciteit, maar ook de politiek zelf kan

deze veranderingen niet tijdig volgen en zeker niet aansturen. Veel kiezers haken af omdat de politieke statements niet meer aansluiten bij de realiteit. Het democratisch stelsel staat onder druk.

Het heeft er alle grote schijn van dat ons land wordt gestuurd door de mensen met de grootste kleppen (actiegroep / lobbyisten/ brancheorganisaties, enz). Deze lobbyisten, die veelal korte termijn doelen nastreven, overvleugelen politici op meerdere terreinen.

Als er niet voor wordt gewaakt dan zal de regering onder invloed van politici, die baat bij deze korte termijn doelen hebben, zorg dragen voor legalisatie van deze doelen. Besluitvorming op bepaalde onderwerpen neigen daar nu reeds naar toe. Voorbeelden van dergelijke 'ad hoc' besluiten zijn, vergoedingen lease auto's, prijsafspraken farmacie, discussie omtrent pensioenen, energieakkoord onder lobbydruk bedrijfsleven, enz. Ook op het gebied van de landbouw zijn soortgelijke tendensen te bespeuren. Zo zullen we als consument goedkope zuivel en vlees nastreven. Als burger zijn we van mening dat de koeien in de wei moeten staan en dat de veehouderij duurzaam moet zijn. Als kiezer wensen we dat daarvoor regelgeving dient te worden gemaakt.

Opkomst participatiesamenleving vergroot wantrouwen t.o.v. Overheid

De samenleving zal van een verzorgingsstaat veranderen in een participatiesamenleving (mienskip). In zo'n soort samenleving moet een ieder meer voor zich zelf opkomen maar vooral ook voor zich zelf zorgen. Veel burgers kunnen deze snelle veranderingen niet volgen en haken af. In toenemende mate zal men zich zorgen maken over de toekomst. Zo zijn er zorgen omtrent over inkomen (markt), werk(faillissement; ZZP'er).

Daarnaast wordt openlijk getwijfeld aan de maatschappelijke diensten (overheid). Men vraagt zich bijvoorbeeld af of er wel onderwijs voor iedereen of dat de gezondheidszorg wel betaalbaar blijft? Een en ander heeft tot gevolg dat de kloof burger versus overheid steeds groter wordt.

Toename verwarring werpt burger terug op familie en directe netwerken

Tot voor kort manifesteerde de Nederlandse burger zich als: consument, burger of kiezer. Die woonde, leefde en werkte, binnen economisch, politiek en desgewenst religieuze kaders.

Er was arbeid, genoeg kapitaal en grond. Een en ander was duidelijk en overzichtelijk.

In deze samenleving beïnvloedde en versterkte deze kaders elkaar. In de huidige samenleving botsen genoemde kaders in toenemende mate met elkaar. Wat een verdere verwarrende werking heeft op de burgers. In toenemende mate zal de burger teruggevallen op zijn familie, netwerken, enzovoorts. Deze samenwerkingsverbanden (mienskip) worden belangrijker als de nieuwe vangnetten. De opkomst van de netwerksamenleving betekent een relationele verschuiving. Deze bestaande verbanden verkrijgen daarmee als opvangnetten een andere rol.

Mondiale verschuiving van economische, religieuze en politiek macht

Ook de mondiale economie wordt door de snellere communicatiemiddelen in toenemende mate belangrijker.

Er zal vermoedelijk een herverdeling van de mondiale macht en invloed plaats vinden. Op economisch gebied zullen Amerika en Europa op termijn ondergeschikt raken aan China en wellicht ook India. Dit zal niet zonder gevolgen blijven voor de politieke verhoudingen. China zal de grootste macht van de wereld worden. Op religieus gebied zullen zich ook verschuivingen voor doen. De invloed van de religies uit Azië en Midden Oosten zullen het Christendom van het Westen overvleugelen.

Effecten mondiale verschuiving voor Nederlandse burgers

Onder invloed van de mondiale machtsverschuiving zullen de burgers van Europa dus ook in Nederland als consument worden geconfronteerd met een afnemende welvaart. Deze samenleving die in toenemende mate onzekerheden met zich mee zal brengen zal daarnaast steeds multicultureler worden. Als kiezer zal deze burger op zoek gaan naar krachtige leiders die hopelijk democratisch zullen zijn.

Binnen afzienbare tijd na genoemde machtsverschuivingen kunnen Friese burgers meer en meer als volgt worden getypeerd, ze wonen in dorp/wijk/stad, ze leven in Fryslân en werken in Europa. Europa richt zich in dit verband primair onder andere op, werk, uniforme (winst) belastingen voor bedrijven, geen tol maar EU interstate wegen en voor vrij verkeer van personen en goederen.

Wat betekent de mondiale machtsverschuiving voor de Nederlandse agrariër

De laatste vraag die overblijft in kader van deze voordracht is, "Wat zal deze verschuiving betekenen voor de boer?". Als agrariër betekent dit relatief weinig omdat de boer reeds mondiaal werkt, zowel op technisch als economisch gebied. Als burger zal de boer net als iedereen dienen in te spelen op de nieuwe maatschappelijke veranderingen. Als kiezer zal ook hij zoekende zijn om zijn invloed bij de juiste politieke kleur neer te gaan leggen